

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De Testamentis, Codicillis, & ultimis voluntatibus. Pars II. De Hærede, & Hæreditate. Pars III. De Legitima Trebellianica, & aliis Detractionibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. XX. Romana census. An, & quando inventarium dicatur defectivum, ex eo quod bona, præsertim mobilia, & nomina debitorum distinctè descripta non sint, sed in confuso, & qualis effectus exindè ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74043](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74043)

Cumque ex hac parte allegaretur combustio, vel amissio fere omnium scripturarum, & processuum Curiae in megro excidio, quod dicta Civitas de anno 1647. passa fuit in revolutionibus popularibus; Dicebant id non suffragari nisi per testes peritos, beneque informatos probaretur scripturarum amissarum tenor juxta doctrinam Bartol. in *auth. si quis in aliquo documento Cod. de edend. ubi Civilista, & Canonista in cap. cum olim i. de privil. & firmatur apud Assis. dec. 274. & 302. quae reputantur in materia magistralis. Rota apud Caval. decis. 523. cum aliis sub tit. de jurisdic. disc. 11.*

Verum ultra aliquas justificationes, quamvis non omnino perfectas, quod verè in hujus inventarii confectione consuetæ solemnitates preparatoriae essent adhibita; Dicebam quod in hac facti specie dicta generica probatio pro exclusione negativa sufficere deberet juxta pluries firmata per Rotam super scripturis, & juribus ante Urbis excidium, quod contigit de anno 1527. Neque intrat dictus rigor in suo casu verus; Procedit etenim quando agatur de certo, & speciali documento, quod sit fundamentum intentionis alicujus contra praesumptionem juris; Puta, quia agatur de privilegio exemptionis juxta casum, de quo dicto disc. 11. de jurisdic. unde propterea intrare valeat ratio ibidem ponderata, quod ita scilicet quis confingere possit privilegium, vel instrumentum minus verum, & eoque in actis producto, affectare amissionem, ne ex inspectione originalis convinci possit falsitas, vel alter defectus, ut etiam ad aliud propositum advertitur sub tit. de dote disc. 22. Secus autem ubi agatur de hujusmodi excidiis generalibus causantibus amissionem processuum, & actorum judicialium in genere, quoniam tunc non intrat dicta ratio fraudis, eaque exclusa remanet à generali praesumptione, quae assistit validitati actorum judicialium, cum in dubio praesumptio sit, ut Judex ritè, & rectè processerit, neque nullitas in dubio praesumatur, sed per allegantem probanda sit, ut pluries advertitur in sua materia sub tit. de judic. ac etiam sub altero de alien. & contract. prohib. & passim, cum sit principium vulgare.

SUMMARIUM.

- 1 **F**Acti series.
- 2 **A**n antiquaresolutio causa.
- 3 **D**e resolutionibus super puncto fideicommissi.
- 4 **D**e aliis super praesenti puncto.
- 5 **Q**uando dicatur male facta extinctio census.
- 6 **I**nventarium debet continere bonabene, & distinctè descripta.
- 7 **S**ed non per hoc illud remanet nullum in totum, ut ejus beneficium cesserit.
- 8 **Q**ualis autem effectus ex hoc defectu resultet.
- 9 **A**n ex culpa, vel dolosa omissione bonorum in inventario, istud annulletur.
- 10 **M**ajor defectus est omittere in totum bona, quam canon distinguere.
- 11 **D**e differentia inter amissionem totalem beneficii, vel alium effectum prejudiciale.
- 12 **Q**uod excusetur haeres non conficiens inventarium per se ipsum, sed per procuratorem, & ministros.
- 13 **A**n mobilia qua non extant, possint aestimari.
- 14 **Q**uatenus non possint aestimari, quid agendum sit.
- 15 **A**n & quando haeres teneatur de mobilibus consumptis.
- 16 **E**t quid de fructibus perceptis, & consumptis.
- 17 **D**e conclusionibus, de qua numer. 8. & 10. quod procedendum sit cum distinctione.
- 18 **Q**uando non distincta descriptio praedictos heredi agenti.
- 19 **D**e arbitrio per Iudicem in hoc interponendo.
- 20 **D**e difficultatibus in iis, quae dependunt à iudicio peritorem.
- 21 **D**e alio prejudicio, de quo numer. 18. ubi haeres agit.
- 22 **Q**uando heredi excipienti de juribus suis, defectus inventarii non obstat.

ROMANA
CENSUS
PRO
MARCHIONE FRANCISCO
URSINO
CUM

MATTHEIS, ET ALIIS.

Casus decisus per Rotam, ut infra.

An, & quando inventarium dicatur defectivum, ex eo quod bona, praesertim mobilia, & nomina debitorum distinctè descripta non sint, sed in confuso, & qualis effectus exinde resultet; Ac etiam quomodo in isto casu, status hereditatis firmari valeat, ac aestimari bona ita in confuso descripta, ubi amplius non extent.

Et quando haeres beneficiatus teneatur reddere rationem de fructibus, ac de mobilibus, adeo ut consumptio non excuset.

DISC. XX.

Cum Marchio Franciscus Ursinus ageret contra fratres de Mattheis, & alios pro censibus constitutis ex pecunia doctali ejus matris, malè cum ejus patre extinctis, stante pacto, ut debitores, pro dotis cautela in casu extinctionis, pecuniam deponere deberent in Monte pietatis vinculatam pro novo tuto investimento; Rei verò conventi illi objicerent qualitatem hereditariam ejusdem patris, unde propterea obstarret exceptio doli, vel circuitus ad vulgarem, atque in foro quotidianam regulam text. in *l. cum à matre Cod. de rei vendic. & l. vendicantem ff. de evict.* Hinc actor, exhibito inventario, rationes quoque reddidit bonorum hereditariorum, ut ita heredis personam exueret juxta quotidianam praxim; Introdottaque causa in Rota coram Verospio, ac dato dubio, an constaret de sufficienti redditione rationum, sub die 23. Aprilis 1634. negativa prodiit resolutio, quae habetur impressa decis. 535. par. 5. rec. ex eo potissimum fundamento, quod in asse hereditario, & in rationibus, poni deberent bona magis pretiosa avita, quae Franciscus separaverat; tanquam ad ipsum spectantia jure fideicommissi, quod tunc non extare judicatum fuit; Quare post diuturnum silen-

sentium, idem Franciscus coram Bourlemont sub-
rogato, suspensalis partis in eadem decisione
contentis, assumpsit revisionem istius puncti tan-
tum, super existentia scilicet fideicommissi, atque
in eo favorabiles reportavit resolutiones, de qui-
bus in hac eadem causa sub titulo de fideic. disc. 118.
Deindeque duo data fuerunt dubia eadem die dis-
putanda; Primum nempe, an standum, vel receden-
dum esset à decisione coram Verospio super sufficien-
ti redditione rationum respectu aliorum bonorum,
& paritarum; Et secundo super valida, & invalida
dictorum censuum extinctione, illisque propositis
sub die 1. Aprilis 1660. super hoc secundo prodit
resolutio favore actoris, quod scilicet census essent
malè extincti ob non servatam dictam formam ex
eisdem fundamentis, de quibus sub tit. de censibus
disc. 25.

In primo autem, resolutio fuit in oppositum
contra eum, persistendo in decisio, ex eo potissimum
fundamento, quod inventarium esset legitimum,
ideoque illi suffragari non deberet, utpote non
continens distinctam descriptionem bonorum
eum eorum quantitatibus, & qualitatibus, ut ita
status hereditatis firmari posset, juxta ea, quæ cae-
teris relatis habentur apud Cyriac. contr. 160. num.
98. Ror. apud Gregor. decis. 473. & 495. & apud
Royas decis. 195. num. 14. & 15. repetit. decis. 149.
numer. 23. & seqq. par. 4. rec. cum aliis in decisione
desuper edita, adversus quam concessa fuit nova
audientia, quæ pendet dum ob superventam mor-
tem dicti Marchionis, causa hucusque aliam non
habuit prosecutionem.

Super hoc autè puncto, ego qui pro actore scri-
bebam, in hac disputatione nihil deduxi, cum id non
continere in scripturis alterius Partis, minusque
in prima decisione, quæ revidebatur, sed ageretur
de aliis bonis, & partibus in dicta prima decisione
contentis pro majori parte in facto consistentibus,
adeo ut ultra dictum punctum fideicommissi, uni-
cus punctus juris consisteret, an hæres teneretur
reddere rationes de mobilibus, ac fructibus, ut
infra.

In congressu autem, qui de stylo habitus fuit post
editam dictam decisionem, ac etiam in informa-
tionibus preparatoris pro nova disputatione; Dice-
bam quod istud fundamentum, pro meo iudicio,
videretur parum probabile, ad effectum ita simpli-
citer denegandi hæredi beneficiatio effectus profi-
ciosus ab inventario resultantes juxta dispositionem
textus in l. fin. Cod. de jure deliber. quasi quod id
operetur, ut inventarium minus legitimum esset, &
consequenter habendum pro infecto, ut videtur
sensus decisionis.

Quamvis enim inventarium continere debeat
integram, beneque distinctam descriptionem om-
nium bonorum, & jurium hereditariorum, ut
ita sciri possit status hereditatis, & quid obvenerit
ad manus hæredis, ut de eis sufficiens ratio reddi
valeat, eo modo quo in inventario tutelari, vel alte-
rius consimilis legalis administratoris, in jure cau-
tum est; Attamen dicebam id rectè procedere, ad
effectum, ut hæredi suffragari non valeat ille effe-
ctus, qui ex inventario, ita bene, ac distinctè confe-
cto alias resultat, probandi scilicet ex eo negativam
aliorum bonorum, ob juris præsumptionem illi as-
sistentem, donec doceatur de contrario; Et in his
terminis, atque ad hunc effectum procedunt dictæ
decisiones coram Gregor. & Royas: Non autem, ut
etiam resisteret, quod inventarium dici valeat om-
nino illegitimum, adeo ut habendum sit pro infecto,
atque hæres ejus beneficio privari debeat, ut
Pars II. de hærede.

est rigorosus sensus aliquorum, de quibus apud Cy-
riac. dicta contr. 160. num. 98.

Ista enim opinio retinetur, retento præsuppo-
sito alterius opinionis, cum qua ipsi procedunt, ut
inventarium defectivum ob culpofam non descrip-
tionem aliquorum bonorum, adhuc pro infecto
habendum sit, adeo ut hæres ejus beneficio prive-
tur; Ista verò opinio in Rota, & Curia est rejecta,
potiusque recepta altera, de qua cæteris relatis apud
Surd. decisione 222. ut scilicet hic defectus non vi-
detur actum in totum, neque exindè privet hære-
dem beneficio inventarii, quamvis ageretur de o-
missione dolosa, cum dolus aliud operari non vi-
deatur, nisi pœnam dupli, ut formiter dis. usso ar-
ticulo firmatur in decis. 181. par. 6. rec. quæ repu-
tatur in materia magistralis, sæpius approbata præ-
sertim apud Carill. decis. 180. quæ est repetita decis.
85. par. 9. rec. num. 26. & in Romana seu Iannen.
locorum montium 17. Maii 1658. coram Priolo im-
press. par. 12. rec. decis. 323. istamque tueretur Andreol.
contr. 38. Nunquam etenim dici potest, quod ma-
jor debeat esse defectus ommissæ distinctionis bono-
rum jam fideliter descriptorum, quam sit defectus
omnimodæ infidelitatis, quæ convincatur etiam
culpofa, vel dolosa cum ista non descriptio arguat
dolum, ac animum fraudandi, & occultandi,
dum neglecta distinctio potius cuidam negligenti-
æ, seu inadvertentiæ adscribenda videtur; Igi-
tur si primus defectus major hunc præjudicalem
effectum non causat, cum ad summum non pro-
ducat nisi pœnam dupli (quam tamen nunquam
vidi prædicatam) Multò minus id causare debet
iste longè minor defectus, qui solum considerabilis
est circa alium supra insinuatum effectum, non
benè probandi negativam, seu benè firmandi sta-
tum hereditatis, unde propterea hæres gravetur
illo onere, quo alias gravatus non esset, extrinsecus
nempe, ac aliunde probandi bonorum qualita-
tem, & valorem, ut ita bene status firmari va-
leat, non autem inducendi dictum alium effectum
magis præjudicalem, ut ita bene distinguendo in-
ter unum effectum, & alterum habetur apud Gre-
gor. dicta decis. 473. num. 3. ubi allegantur aliæ de-
cisiones antiquiores cum hac distinctione proce-
dentes, quæ est vera, nimiumque probabilis.

Clarius verò, ubi (ut in hac facti specie) inven-
tarium confectum non sit per ipsummet hæredem,
sed per procuratores, & ministros, ut præsertim
in personis nobilibus contingit, ut ponderatur di-
cta dec. 181. par. 6. rec. num. 15. cum seqq. & dicta
decis. 180. Carilli num. 16. cum seqq. repetit. decis.
85. par. 9. num. 24. Et quod magis accedat (ut
in facto accedebat) altera circumstantia minoris æ-
tatis hæredis, ac etiam nobilitatis, dum viri nobiles
non solent per seipfos, sed per procuratores, ac fa-
mulos ad bonorum custodiam deputatos, hujus-
modi descriptiones facere, ut in alia consimili con-
troversia in congressu super inventario confecto
per quemdam Magnatem dicebam; Ideoque uni-
cus præjudicialis effectus videtur prædictus, ut
scilicet inventarium, solum, & de per se non suf-
ficiat ad firmandum statum, ac probandum nega-
tivam, sed incumbat onus æstimandi, quid impor-
tent bona ita non benè descripta, quatenus extant,
ea exhibendo, ut pro iudicio peritorum æstimari
valeant.

Difficultas verò cadit, quando bona non ex-
tent, quia nempe distracta, vel consumpta sint, unde
propterea sit impracticabilis eorum æstimatio
à peritis facienda; Quamvis enim Rota moderno

De LUCA
de
statuentis
etcat
CVI
9

tempore, temperando antiquam propositionem alia firmatam, ut bona, quae non extant, atque peritorum oculis subijci non possunt, non possent aestimari; Contrarium dixerit *apud Celsum decis. 356.* & in aliis decisionibus editis in causa, de qua *sub tit. de Regal. disc. 1.* ibidem enunciatis, idque usu receptum sit; Attamen, id rectè procedit, quando eorum qualitas & quantitas bene distincta est, cum exinde peritorum iudicium rectè efformari valeat; Sed quando ista circumstantia deficit, tunc intrat difficultas, quae major erat in dicto alio casu, in quo agebatur de hereditate cuiusdam Magnatis primi ordinis, dum in inventario descriptae fuerant plures gemmae, & tabulae pictae, aliaque similia bona, in quibus maxima valoris alteratio dari potest, cum una tabula, vel gemma possit esse modici, & altera magni valoris, etiam in centesimo, vel in millesimo excessu.

In hoc autem dicebam, quod non per hoc aestimatio dicenda esset impossibilis, quoniam etiam in casu tutoris nullatenus conscientis inventarium de bonis, quae amplius non extant, (& cum quo rigorosius proceditur cum juramento in litem, quod ita non intrat contra heredem,) adhuc tamen, istud moderationem recipit ab arbitrio Iudicis, juxta quod inspecta qualitate personarum, ac verisimilitudine, taxari, seu moderari debet, ut in sua materia *sub tit. de tutor. &c.* Ita cum debita proportione fieri possit haec aestimatio, inspiciendo scilicet verisimilem quantitatem, seu valorem gemmarum, aliorumque mobilium, quae defuncto pro ejus divitiis, & qualitate proportionata essent, ita audiendo à consimilium Magnatum, vel personarum ministris hujusmodi bonorum custodiae deputari solitis vulgò *Guardarobba* nuncupatis, quidnam verisimiliter id importare posset pro facti qualitate.

Actum quoque fuit in ista causa de alio supra insinuato puncto, an haeres teneretur reddere rationem de fructibus medio tempore perceptis ex bonis hereditariis, ac etiam de mobilibus in hereditate reperitis, & in inventario descriptis; Verum quoad hanc secundam speciem bonorum, scilicet mobilium, nulla habita fuit disputatio, quoniam ego met scribens pro herede sui in sensu, quod cederetur puncto, atque valor mobilium, attento tempore adeptae hereditatis poneretur in calculo, cum in ista parte mihi videretur ex facti circumstantiis, quod haeres malum jus foveret; Tum quia major pars erat mobilium solidae materiae, in quibus non intrat ea consumptionis praesumptio, quae per diuturnum usum cadit in iis mobilibus, quae usu consumuntur juxta illas mobilium species, ac distinctiones, de quibus *sub tit. de servit. ad materiam usus fructus disc. 34.* & insinuatur pluries *sub tit. de fideicommissis.* (cum in ista materia id sit nimium frequens;) Tum etiam, quia licet vera, & positiva scientia insufficientia virum hereditariarum non haberetur per heredem ab initio, attamen paulò post supervenit, dum ex tempore desit esse possessor bonae fidei pro isto usu, hoc cum tunc non sit consumere bona defuncti, sed bona creditorum, & consequenter non est gerere partes legalis administratoris, quas haeres gerit in hereditate miaus idonea, in qua cessat iusta credulitas proprii domini; Ideoque magna differentia est inter heredem gravatum allegantem hanc consumptionem contra fideicommissarium, & heredem de hoc contententem cum creditoribus, quorum conscius erat; Primo enim casu, durante conditione restitutionis, est verus dominus utens re sua, habens substitu-

tum tanquam successorem necessarium; In altero autem data scientia remanet purus administrator.

Idem in omnibus procedebat de jure respectu fructuum, circa quos haeres praetendere poterat excusari à perceptis, & consumptis eo medio tempore, quo certam insufficientiam notitia non habuit, cum ad effectum hujusmodi excusationis sufficiat fides media, quamvis non positivè bona, dummodo non sit positivè mala, quam sufficit abesse, ut ultrà generalia, de quibus *apud Cavaler. decis. 409.* *Merlin. dec. 663. reperit. decis. 3. par. 7. rec. & frequenter;* In his specialibus terminis habetur ceteris relatis *apud Oribob. decis. 47. numer. 7.* Verum id importabat quid modicum, unde propterea circa hunc punctum fructuum, tota inspectio fuit, an suffragaretur appropriatio, seu imaginaria solutio juxta ea, quae ad hanc materiam habentur infra *disc. 28.* sed pariter modica juris inspectio cadebat, dum aliqua haereditas erant fructifera.

Respectu autem primi puncti inventarii, quod praetendebatur minus legitimum, ideoque ex isto capite heredi deducti jus proprium, creditores, vel alii interessati in hereditate objiciant de dicta regula textus in *l. cum à matre, & l. vindicantem, &c.* Tam istius, quam plurium aliarum causarum occasione sub eodem articulo cadentium, reflectendo ad veritatem, ac expertus, quod in aequivoce frequenter incidi solet, confundendo unum casum cum altero, advertere consuevi, ut cum distinctione procedendum esset.

Primum enim casus est, ubi haeres beneficiatus agendo ex jure proprio velit molestare eum, qui causam habeat à defuncto, cujus ipse sit haeres, ut in praesenti contingebat, atque frequentius contingit in filiis vindicare volentibus jure fideicommissi avari bona alienata per eorum patrem, cujus sint haeres, sive juxta casum, de quo *sub tit. de dote disc. 24.* cum similibus; Reus autem objicit de non bene redditis rationibus, ex eo quod ob non distinctam bonorum descriptionem, adhuc incertum remaneat, an habeat, necne in manibus de bonis hereditariis, pro quorum rata tenetur, ex magis recepta opinione, servare factum auctoris; Et tunc bene dicta oppositio intret ratione illiquiditatis, vel incertitudinis, dum bona, quorum valor incertus est, possunt absorbere totum, ac adhaerere ejus jura.

Nisi tamen ex eorundem bonorum quamvis confusa descriptione, pro facti qualitate, in contententi pateat, quod importent quid modicum comparative ad jus, quod ab herede exercetur, adeo certum sit verificari non posse aequivalentiam, potissime ubi jus, quod exercetur, consistat in specie, ideoque praesclusum non videtur Iudicis arbitrium; Absolum enim esset dicere, quod haeres vendicans jure fideicommissi, vel alio jure proprio praedia, & bona magni valoris per ejus patrem, vel auctorem distracta, à possessoribus repelli debeant, sub praetextu quod habeat in manibus aliqua mobilia, & suppellectilia hereditaria, ob quorum non distinctam descriptionem, ac impeditam exhibitionem, quia consumpta sint, valor contententi certificari non possit, quoniam adhuc videtur intrare Iudicis arbitrium, peritorum iudicio regulandum, videndo grosso & superficiali modo quid ad majorem rigorem ea bona importare possint attendita ea verisimilitudine, quae desumi potest à qualitate personae, ac more regionis etiam cum aliqua aestimatione rigorosa in damnatione haereditatis, cui concedatur hanc aestimationem verificare, vel preti-

um deponere juxta illud temperamentum, quod caput fuit in Romana domo insinuata sub ut. de leg. & de rati. disc. 35. non autem ut exinde sub pretextu hujusmodi liquidationis, iudicium impediat.

Solent enim possessores bonorum, juxta consuetas eorum calumnias, ac subterfugia, litem in longissimam tempora protrahere, ut ita impediant bonorum vendicationem, idque ita nimium de facili sequeretur, quoniam juxta quotidianam experientiam, cum hujusmodi estimationes fieri soleant ad duobus peritis per ipsas Partes eligendis, qui peritum sunt inter se discordes, dem revera non gerunt partes arbitrarium, ut gerere deberent, sed potius illas locantium operas suas ad favorem ejus, qui ipsos elegit, ideoque oportet deputare tertium non suspectum in quo concordando consumuntur anni, & postquam ille dedit peritiam, magna assumuntur disputationes super illius impugnatione, ac erroneitate, ac deputatione peritoris, & sic successively, ad eum ut causa, in quibus oportet audire iudicium peritorum, ferè nunquam videant finem, & consequenter ita esse fovere calumnias, quæ refecandæ sunt, quamvis praxis doceat, quod studiosè quandoque per Judices nutriuntur.

Alter casus est, ubi hæres pariter agendo ex jure suo, molestat tertium excipientem de eadem regula text. in l. cum à matre, seu l. vindicantem non quidem ob possibilem hereditatis sufficientiam, cum hæres omnium bonorum in inventario descriptorum rationem reddiderit, sed sub pretextu, quod inventarium non esset legitime confectum, ac fraudulentum, ideoque ejus beneficium suffragari non debeat, sed tanquam ex eo cessante hæres teneatur infolidum, & ultra vires, & tuac nisi de vitio confitei in continentem adeo ut sit infectio, quæ deducatur ex defectu extrinseco requirente probationes, unde dicatur res altioris indaginis, rectè intrat axiomata quod actio clara, exceptio turbida, ideoque non videtur hæres impediendus, quin jus suum exerceat, nam ita major aditus calumniarum nutrimento aperiretur ut supra; Atque ita sequeretur, quod hæres in processu executivo conveniretur in persona, & bonis propriis sub pretextu inventarii non bene confecti, cujus contrarium est verius, ut pluries hoc it. advertitur præsertim disc. seq.

Tertius demum est casus, quando hæres à creditoribus hereditariis convenitur, ac molestat in bonis quidem hereditariis, quæ tamen ipse cum jure propriis anterioribus absorbere potest, unde de eis excipiendo, replicetur de inventario minus legitimo, vel de non redditis rationibus, quoniam non per hoc procedendum est ad executionem, sed juxta præxim positam per Salustium præfigendus est terminus eo modo, quo si ageretur de relaxando exequatur in persona & bonis propriis, quoniam ita esset id agere, dum de facto in bonis, & jure propriis anterioribus, pro quibus bona hereditaria possidet, non obstante inventarii beneficio, patere, nisi ex eadem ratione, de qua supra in primo casu, esset locus eidem iudicij arbitrio, regulando ex quantitate, & qualitate bonorum hereditarium, ac respectivè jurium, de quibus hæres excipit, ne pro modica summa sibi debita, universum assem hereditarium cooperiret, omnesque creditores eludere liceat; Ideoque intrare videtur id, quod frequens mea est consuetudo dicendi, ut istæ dicantur questiones potius facti, quam juris, pro facti qualitate & circumstantiis decidenda, non autem cum regulis, vel conclusionibus generalibus, vel cum decisionibus, quæ in aliis casibus prodierint.

Pars II. de herede.

ROMANA AUGMENT. DOTIS,

PRO
ROSEO JACOMINO

CV M

HIERONYMA DE BENEDICTIS.

Casus decisus per Rotam pro Roseo.

De inventario defectivo, & an ex isto defectu sit exercibile iudicium executivum contra hæredem in persona, & bonis propriis.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 Hæres adiens cum beneficio inventarii est tunc à molestis in persona & bonis propriis, & reputatur diversa persona.
- 3 Idem est non facere inventarium, ac facere non bene.
- 4 Inventarium quoad non citatos habetur pro non existente.
- 5 Intra quantum tempus inventarium est inchoandum, & perficiendum.
- 6 Non confecto inventario, eadem via executiva competens contra defunctum, competit contra hæredem.
- 7 Declaratur, ubi nullum confectum est inventarium, secus si confectum & prætendatur invalidum.
- 8 Quid operetur omissio inventarii in damnum hæredis.
- 9 An contra eum procedi possit criminaliter.
- 10 Quomodo constituendum inventarium de mercibus existentibus in taberna.
- 11 Quando expediat inventarium distinctum non conficere.
- 12 Cohæres non benefaciens inventarium, non opponit eundem defectum cohæredi.
- 13 Declaratur conclusio, an & quando in iudicio possessorio manutenzioneis, suffragetur inventarium, vel ne.
- 14 Obligatio de proprio, an privet hæredem beneficio inventarii remissivè.

D I S C. XXI.

Defuncto Bernardino Jacomino absque filio scripto hærede Roseo germano fratre, hic hereditatem adivit cum beneficio legis & inventarii, cujus confectione pendente plures controversiæ, tam civiles, quam criminales exortæ sunt, inter ipsum, & Hieronymam defuncti uxorem, ad cujus instantiam pro dote, lucro, dotis augmento, & aliis præten- sionibus, per A. C. relaxatum fuit mandatum executivum, etiam in persona & bonis propriis contra dictum Roseum, qui proinde, rescribente Signatura de appellatione in Rota ad devolutivum tantum cum clausula, sine præiudicio legitime executionis, per annum & ultra carcerationem passus est, qua adhuc durante, cum in hoc statu evocatus essem; In congressu habito pro directione prosecutionis causæ in Rota, & quale dubiū petendum

D 3

dum

De LUCA
de
testamentis
et ceteris
cvi
9